ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ
НАПН УКРАЇНИ

МАЛИХІН О. В. ПОПОВ Р. А.

Робоча програма дисципліни

ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ І МЕТОДОЛОГІЯ ОСВІТНІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

для здобувачів вищої освіти

Ступінь «Доктор філософії»
Спеціальність 011
Освітні, педагогічні науки

Київ – 2023

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ

МАЛИХІН О. В. ПОПОВ Р. А.

ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ І МЕТОДОЛОГІЯ ОСВІТНІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

РОБОЧА ПРОГРАМА

дисципліни для здобувачів вищої освіти

ступінь «Доктор філософії»

спеціальність: *011 Освітні, педагогічні науки*

КИЇВ
Педагогічна думка
2023

УДК 37.01:001.891(0.034.2)
Робоча програма затверджена на засіданні вченої ради Інституту педагогіки НАПН України (протокол № _12_ від «31» серпня 2022 р.).

Малихін О. В., Попов Р. А. Філософія освіти і методологія освітніх досліджень. Робоча програма навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» / О. В. Малихін, Р. А. Попов. [Електронне видання]. – Київ: Педагогічна думка, 2023. – 22 с.

DOI: 10.32405/978-966-644-665-0-2022-22

ISBN 978-966-644-665-0

Рецензенти:

Опалюк Тетяна Леонідівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Калініна Людмила Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, учений секретар Інституту педагогіки НАПН України.

Навчальна програма дисципліни «Філософія освіти і методологія освітніх досліджень» складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки третього рівня вищої освіти галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки». Метою навчальної дисципліни «Філософія освіти і методологія освітніх досліджень» є формування та розвиток у здобувачів освіти методологічної культури та науково-дослідницької компетентності, парадигми самостійного наукового мислення через засвоєння теоретичних та методологічних засад дослідження сучасної освіти.

The curriculum of the discipline "Philosophy of Education and Methodology of Educational Research" is compiled in accordance with the educational and scientific program of training of the third level of higher education in the field of knowledge 01 "Education/Pedagogy" for specialty 011 "Educational, pedagogical sciences". The aim of the discipline "Philosophy of Education and Methodology of Educational Research" is to form and develop methodological culture and research competence, paradigm of independent scientific thinking through acquiring theoretical and methodological knowledge of investigating present-day education among students.

© Інститут педагогіки НАПН України, 2023 рік
©Педагогічна думка, 2023 рік
© Малихін Олександр Володимирович, 2023 рік
© Попов Роман Анатолійович, 2023 рік

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ[1]

<table>
<tr><th>Найменування показників</th><th>Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти</th><th>Характеристика навчальної дисципліни</th></tr>
<tr><td>Кількість кредитів – 3</td><td rowspan="2">Галузь знань:
01 – «Освіта/Педагогіка»</td><td rowspan="2">Загальна підготовка</td></tr>
<tr><td>Загальна кількість годин – 90</td></tr>
<tr><td>Модулів – 1</td><td rowspan="4">011 «Освітні, педагогічні науки»</td><td>Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Змістових модулів – 1</td><td>1-й, 2-й</td></tr>
<tr><td>Семестр</td></tr>
<tr><td>2, 3</td></tr>
<tr><td rowspan="9">Індивідуальне заняття не передбачено</td><td rowspan="9">Освітній ступінь:
Доктор філософії</td><td>Лекції</td></tr>
<tr><td>10 год.</td></tr>
<tr><td>Семінарські</td></tr>
<tr><td>10 год.</td></tr>
<tr><td>Практичні</td></tr>
<tr><td>10 год.</td></tr>
<tr><td>Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>60 год.</td></tr>
<tr><td>Вид контролю:
Екзамен</td></tr>
</table>

[1] *Примітка:* Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 1:1,5.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Метою навчальної дисципліни «Філософія освіти і методологія освітніх досліджень» є: формування у здобувачів освіти парадигми самостійного наукового мислення через засвоєння теоретичних та методологічних засад дослідження сучасної освіти, осягнення основних напрямків розвитку філософії науки, її становлення в рамках світової та вітчизняної філософської думки, тенденціями сучасних наукових парадигм, володіння базовими знаннями, вміннями та професійним ставленням в галузі філософії освіти, вивчення і освоєння ними методології і навичок науково-дослідницької роботи, а також формування у здобувачів моральних цінностей наукової діяльності через засвоєння її нормативних засад, розвиток і саморозвиток професійної етичної культури на рефлексивній основі.

2.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни є формування наступних компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК):

- здатність і готовність розв'язувати комплікативні науково-дослідні (науково-теоретичні та науково-практичні) проблеми в галузі освіти (відповідно до цілей і завдань професійно-педагогічної та дослідно-інноваційної діяльності) на засадах реалізації голістичного, інтегрованого та компетентнісного підходів, що зумовлює переосмислення наявних та створення нових фундаментальних теоретичних знань (обґрунтованих на концептуально-методологічному рівні) та запровадження новітньої професійно-педагогічної практики (через реалізацію сучасно-доцільних наукових підходів, технологій, форм організації, методів, прийомів і засобів навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти).

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1 - здатність і готовність здобувати концептуальні та методологічні знання в галузі освіти та розуміти їхню сутність.

ЗК 2 - здатність і готовність до виконання науково-дослідної діяльності в галузі освіти на засадах превалювання аналітичного, критичного та креативного мислення.

ЗК 3 - здатність і готовність до ефективної і продуктивної наукової комунікації в парадигмі взаємодії суб'єктів освітньої діяльності.

ЗК 4 - здатність і готовність використовувати інформаційні технології в процесі реалізації сучасно-доцільних наукових підходів, технологій, форм організації, методів, прийомів і засобів навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти.

ЗК 5 - здатність і готовність до аналізу і синтезу актуальної професійно значущої інформації в галузі освіти з різних джерел.

ЗК 6 - здатність і готовність до безперервного особистісного та професійно-педагогічного саморозвитку та самовдосконалення.

ЗК 7 - здатність і готовність до генерування нових науково-значущих ідей як результату креативного мислення під час здійснення науково-дослідної діяльності в галузі освіти та професійно-педагогічної діяльності.

ЗК 8 - здатність і готовність імплементувати в освітній процес інноваційні практики на основі реалізації сучасно-доцільних наукових підходів, технологій, форм організації, методів, прийомів і засобів навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти.

ЗК 9 - здатність і готовність до стимулювання вияву суб'єктності учасників

освітнього процесу (з превалюванням мотиваційної складової).

ЗК 10 - здатність і готовність до організаційно-управлінської діяльності в закладах вищої та загальної середньої освіти з акцентуацією на морально-етичній компоненті).

ЗК 11 - здатність і готовність до популяризації української культурної спадщини, національних цінностей на засадах інтеграції до загальноєвропейських і глобальних цінностей.

ЗК 12 - здатність і готовність до соціально-управлінської діяльності на засадах поваги до індивідуальності особистості та людиноцентристської довірчо-партнерської взаємодії.

ЗК 13 - здатність і готовність до науково-дослідної та професійно-педагогічної рефлексії.

фахові компетентності (ФК):

ФК 1 - **Науково-комунікаційна компетентність** виявляється в здатності і готовності здійснювати письмову та усну інтеракцію на високому рівні володіння державною та іноземними мовами.

ФК 2 - **Дидактико-методична компетентність** виявляється в здатності і готовності застосовувати в освітньому процесі сучасно-доцільні наукові підходи, технології, форми організації, методи, прийоми і засоби навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти.

ФК 3 - **Цифрова (діджитальна) компетентність** виявляється в здатності і готовності застосовувати сучасні цифрові технології під час організації та здійснення освітнього процесу в закладах вищої та загальної середньої освіти та під час здійснення науково-дослідної діяльності.

ФК 4 - **Психолого-педагогічна компетентність** виявляється в здатності і готовності визначати й ураховувати в освітньому процесі індивідуально-психологічні та індивідуально-типологічні особливості учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який здобувається) та під час здійснення науково-дослідної діяльності.

ФК 5 - **Організаційно-управлінська компетентність**, яка виявляється в здатності і готовності управляти організацією та здійсненням освітнього процесу в закладах вищої та загальної середньої освіти на засадах превалювання морально-етичної компоненти та в процесі керування здійсненням науково-дослідної діяльності.

ФК 6 - **Лідерська компетентність,** яка виявляється в здатності і готовності виявляти суб'єктні якості під час організації та управління освітнім процесом в закладах вищої та загальної середньої освіти.

ФК 7 - **Інклюзійно-дидактична компетентність**, яка виявляється в здатності і готовності створювати психологічно та дидактично комфортне безпечне освітнє середовище (відповідно до рівня освіти, який надається).

ФК 8 - **Компетентність популяризації здорового способу життя**, яка виявляється в здатності і готовності інтегрувати в зміст освіти питання і проблеми, безпосередньо пов'язані з використанням здоров'язбережувальних технологій під час освітнього процесу (відповідно до рівня освіти, який надається) зокрема та в житті загалом.

ФК 9 - **Дослідницько-проєктувальна компетентність**, яка виявляється в здатності і готовності здійснювати проєктування науково-дослідної діяльності в освітньому процесі на засадах превалювання аналітичного, критичного та креативного мислення.

ФК 10 - **Аналітико-прогностична компетентність**, яка виявляється в здатності і готовності здійснювати процес аналізу та синтезу задля забезпечення

науково-обґрунтованої прогностики результатів освітнього процесу, управління освітніми процесами та системами (відповідно до рівня освіти, який надається).

ФК 11 - **Організаційно-інтеграційна компетентність**, яка виявляється в здатності і готовності організовувати на засадах реалізації інтеграційного та голістичного підходів освітній процес як процес сталого розвитку учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який здобувається).

ФК 12 - **Контрольно-оцінювальна компетентність**, яка виявляється в здатності і готовності контролювати й оцінювати результати навчання учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який надається), а також результати управління освітніми процесами та системами на засадах голістичного та інтеграційного підходів.

ФК 13 - **Інноваційно-дослідницька компетентність**, яка виявляється в здатності і готовності застосовувати сучасно-доцільні наукові підходи, технології, форми організації, методи, прийоми і засоби навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти, а також спиратися на їхнє теоретико-методологічне обґрунтування в процесі здійснення науково-дослідної діяльності.

ФК 14 - **Компетентність безперервного професійно-педагогічного саморозвитку,** яка виявляється в здатності і готовності підвищувати рівень власної професійно-педагогічної майстерності на константній основі через поєднання формальної, неформальної та інформальної освіти.

ФК 15 - **Рефлексійно-дослідницька компетентність**, яка виявляється в здатності і готовності здійснювати системний і систематичний моніторинг результатів власної науково-дослідницької та професійно-педагогічної діяльності на рефлексійній основі.

Результати навчання дисципліни «Філософія освіти і методологія освітніх досліджень» можна вважати успішними за умови досягнення *програмних результатів:*

ПРН	Знання	Уміння та навички
ПРН 1	- концептуальні та методологічні знання в галузі освіти - знання про способи здобуття концептуально-методологічного знання	- уміння здобувати та оновлювати на константній основі концептуальні та методологічні знання в галузі освіти
ПРН 2	- знання про методологію та технології науково-дослідної діяльності в галузі освіти - знання про аналітичне, критичне та креативне мислення	- уміння застосовувати методологію та технології науково-дослідної діяльності - уміння здійснювати науково-дослідну діяльність на основі аналітичного, критичного та креативного мислення
ПРН 3	- знання про комунікацію в освітній і науковій діяльності - знання про особливості наукової комунікації в парадигмі взаємодії суб'єктів освітньої	- уміння здійснювати комунікацію в освітній і науковій діяльності - уміння ефективно і продуктивно здійснювати наукову комунікацію в парадигмі взаємодії суб'єктів освітньої діяльності (індивідуальний, груповий,

	діяльності (індивідуальний, груповий, колективний рівні)	колективний рівні)
ПРН 4	- знання про сучасні інформаційні технології, форми, методи та засоби їх використання в освітньому процесі та науково-дослідній діяльності - знання про сучасно-доцільні наукові підходи, технології, форми організації, методи, прийоми і засоби навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти на основі застосування новітніх інформаційних технологій	- уміння застосовувати сучасні інформаційні технології в освітньому процесі та науково-дослідній діяльності - уміння використовувати розмаїття наявних технологій, форм організації, методів, прийомів і засобів навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти (на основі застосування новітніх інформаційних технологій)
ПРН 5	- знання про аналіз і синтез як теоретичний метод науково-педагогічного дослідження - знання про способи здобуття професійно значущої інформації в галузі освіти з різних джерел	- уміння здійснювати аналіз і синтез інформації в галузі освіти - уміння визначати актуальність професійно значущої інформації - уміння працювати з різними джерелами інформації
ПРН 6	- знання про саморозвиток та самовдосконалення особистості, теорії особистості - знання про особливості професійно-педагогічного саморозвитку та самовдосконалення суб'єктів освітньої і наукової діяльності	- уміння саморозвитку особистості - уміння самовдосконалення особистості - уміння професійно-педагогічного саморозвитку та самовдосконалення вчителя закладу загальної середньої освіти/ викладача закладу вищої освіти/ науково-педагогічного працівника
ПРН 7	- знання про креативне мислення особистості - знання про способи генерування науково-значущих ідей в галузі освіти під час здійснення науково-дослідної та професійно-педагогічної діяльності	- уміння мислити креативно - уміння генерувати нові науково-значущі ідеї в галузі освіти
ПРН 8	- знання про організацію сучасного освітнього процесу(його особливості в закладах вищої та загальної середньої освіти) - знання про наукові підходи, технології, форми організації, методи, прийоми і засоби навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти	- уміння імплементувати в освітній процес інноваційні освітньо-педагогічні практики - уміння адаптувати новітні західноєвропейські та світові освітньо-педагогічні практики до потреб системи освіти в Україні
ПРН 9	- знання про суб'єкта освітнього процесу, суб'єктність	- уміння діагностування ієрархії навчальних мотивів суб'єктів освітнього

	особистості та суб'єкт-суб'єктну взаємодію учасників освітнього процесу - знання про мотивацію, мотивацію навчання, теорії мотивації - знання про способи стимулювання вияву суб'єктності учасників освітнього процесу	процесу - уміння стимулювати вияв суб'єктності учасників освітнього процесу
ПРН 10	- знання про організаційно-управлінську діяльність в закладах вищої та загальної середньої освіти - знання про морально-етичні основи організації та здійснення освітнього процесу	- уміння організовувати та управляти освітнім процесом - уміння дотримуватися етичних норм в організації та управлінні освітньою діяльністю
ПРН 11	- знання про необхідність і доцільність популяризації української культурної спадщини - знання про національні, загальноєвропейські і глобальні цінності	- уміння застосовувати розмаїття способів популяризації української культурної спадщини в освітньому процесі - уміння інтегрувати національні, загальноєвропейські і глобальні цінності в змісті освіти
ПРН 12	- знання про соціум та особливості соціально-управлінської діяльності - знання про індивідуума, особистість та індивідуальність особистості - знання про права і свободи людини	- уміння управляти закладами вищої та загальної середньої освіти на засадах поваги до індивідуальності особистості учасників освітнього процесу
ПРН 13	- знання про рефлексію, науково-дослідну та професійно-педагогічну рефлексію - знання про самостійність та автономність суб'єктів освітньої і науково-дослідної діяльності	- рефлексійні уміння особистості - рефлексійні уміння суб'єкта освітньої і науково-дослідної діяльності - уміння виявляти самостійність і автономність в освітній, професійно-педагогічній і науково-дослідній діяльності
ПРН 14	- знання про наукову комунікацію українською мовою - знання стратегій комунікації учасників освітнього та науково-дослідного процесів - знання іноземної мови на рівні B2/C1 відповідно до глобальної шкали Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти	- уміння здійснювати наукову комунікацію (усно і письмово) українською мовою (іноземною/іноземними мовами) - уміння презентувати усно і письмово результати науково-дослідної діяльності українською мовою (іноземною/іноземними мовами)
ПРН 15	- знання з дидактики середньої та вищої школи - знання часткових (предметних методик) - знання про новітні	- уміння визначати методологію науково-педагогічного дослідження з дидактики вищої та середньої школи - уміння застосовувати в освітньому процесі технології, методики, форми

	методологічні підходи, закономірності і принципи освіти в галузі освіти, технології, методики, форми організації, методи, прийоми, засоби навчання - знання сучасних досягнень психодидактики, медіа-дидактики та ін. - знання про ключові компетентності учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який здобувається) та наскрізні уміння (soft skills)	організації, методи, прийоми, засоби навчання
ПРН 16	- знання про сучасні цифрові технології, цифрові гаджети, їхнє програмне забезпечення та потенційні можливості їх використання в освітній і науково-дослідній діяльності - знання про «четверту промислову революцію» та «Education 4.0» та відповідні тенденції змін в системі освіти України та країнах Західної Європи та інших розвинених країн світу	- уміння використовувати сучасні цифрові технології, цифрові гаджети, їхнє програмне забезпечення в використання в освітній і науково-дослідній діяльності - уміння використовувати відкриті електронні (цифрові) освітні ресурси в освітній, професійно-педагогічній і науково-дослідній діяльності в галузі освіти
ПРН 17	- знання про індивідуально-психологічні та індивідуально-типологічні особливості учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який надається) - знання психолого-педагогічних основ організації та здійснення освітньої діяльності в закладах вищої та загальної середньої освіти - знання психолого-педагогічних основ здійснення науково-дослідної діяльності в галузі освіти	- уміння діагностувати індивідуально-психологічні та індивідуально-типологічні особливості учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який надається - уміння організувати та здійснювати освітню діяльність на засадах урахування її психолого-педагогічних основ - уміння визначати значущі психолого-педагогічні особливості суб'єктів освітнього процесу та їх вплив на досягнення результатів науково-дослідної діяльності в галузі освіти - уміння розробляти індивідуальні освітні траєкторії учнів або/і студентів на основі визначення їхніх індивідуально-психологічні та індивідуально-типологічні особливості
ПРН 18	- знання про особливості організаційно-управлінської діяльності в сучасних закладах вищої та загальної середньої освіти - знання про способи реалізації технологій управління в галузі освіти	- уміння організовувати й управляти освітнім процесом на засадах збереження психічного здоров'я його суб'єктів, запобігання їхньому професійному вигоранню тощо - уміння реалізації технологій управління в галузі освіти
ПРН 19	- знання теорій лідерства - знання про суб'єктні якості особистості та способи їх вияву в	- уміння діагностування лідерських якостей суб'єктів освітнього процесу - уміння реалізовувати суб'єкт-

	освітній діяльності та професійно-педагогічній діяльності вчителя / викладача - знання про роль лідерства під час організації та управління освітнім процесом в закладах вищої та загальної середньої освіти	суб'єктну взаємодію в освітній, професійно-педагогічній та науково-дослідній діяльності на засадах лідерства
ПРН 20	- знання про психологічний і дидактичний комфорт в освітньому процесі - знання про психолого-дидактичні особливості організації та здійснення інклюзійного навчання - знання про можливості і засоби створення психологічно та дидактично комфортного інклюзійного освітнього середовища (відповідно до рівня освіти, який надається) - знання про основи організації науково-дослідної діяльності в галузі інклюзійної освіти (на рівні загальної середньої та вищої освіти)	- уміння діагностування індивідуально-психологічних й індивідуально-типологічних особливостей суб'єктів освітнього процесу з особливими потребами - уміння враховувати індивідуально-психологічні й індивідуально-типологічні особливості суб'єктів освітнього процесу з особливими потребами під час створення психологічно та дидактично комфортного інклюзійного освітнього середовища (відповідно до рівня освіти, який надається) - уміння організовувати науково-дослідну діяльність в галузі інклюзійної освіти
ПРН 21	- знання про способи популяризації здорового способу життя - знання про можливості і способи інтеграції в зміст освіти питань, безпосередньо пов'язаних із використанням здоров'язбережувальних технологій під час освітнього процесу (відповідно до рівня освіти, який надається) зокрема та в житті загалом	- уміння популяризації здорового способу життя - уміння інтеграції в зміст освіти питань, безпосередньо пов'язаних із використанням здоров'язбережувальних технологій
ПРН 22	- знання про розвиток аналітичного, критичного та креативного мислення - знання про проєктування науково-дослідної діяльності в освітньому процесі на засадах превалювання аналітичного, критичного та креативного мислення	- уміння розвивати аналітичне, критичне та креативне мислення суб'єктів освітнього процесу - уміння проєктувати науково-дослідну діяльність в освітньому процесі на засадах превалювання аналітичного, критичного та креативного мислення
ПРН 23	- знання про аналітико-прогностичну діяльність та її інтеграцію в освітню та науково-дослідну діяльність як їхню невіддільну компоненту	- уміння здійснювати аналітико-прогностичну діяльність як невіддільну компоненту освітньої та науково-дослідної діяльності

	- знання про процеси аналізу та синтезу як засобу забезпечення науково-обґрунтованої прогностики результатів освітнього процесу	
ПРН 24	- знання про сталий розвиток особистості в освітній і науково-дослідній діяльності - знання про організацію сталого розвитку учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який здобувається) на засадах реалізації інтеграційного та голістичного підходів	- уміння забезпечення сталого розвитку суб'єктів освітнього процесу - уміння підтримувати сталий розвиток учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який здобувається) на засадах реалізації інтеграційного та голістичного підходів
ПРН 25	- знання про контроль і оцінювання результатів навчання учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який надається) на засадах голістичного та інтеграційного підходів	- уміння здійснювати системний і систематичний контроль і оцінювання результатів навчання учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який надається) на засадах голістичного та інтеграційного підходів - уміння розробляти системний моніторинг результатів навчання учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який надається) на засадах голістичного та інтеграційного підходів
ПРН 26	- знання про інноватику в науці загалом та в освіті зокрема - знання про новітні методологічні підходи в освіті, технології, форми організації, методи, прийоми і засоби навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти	- уміння інтегрувати новітні та класичні методологічні підходи в галузі освіти під час здійснення освітньої та науково-дослідної діяльності - уміння імплементувати положення новітніх методологічних підходів, а також інноваційні технології, форми організації, методи, прийоми і засоби навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти в освітню практику та практику здійснення науково-педагогічних досліджень
ПРН 27	- знання про саморозвиток особистості загалом і саморозвиток в освітній і науково-дослідній діяльності зокрема - знання про можливості і способи вдосконалення професійно-педагогічної майстерності на константній основі через поєднання формальної, неформальної та інформальної освіти	- уміння стимулювати саморозвиток особистості в освітній і науково-дослідній діяльності - уміння вдосконалювати професійно-педагогічну майстерність через поєднання формальної, неформальної та інформальної освіти

ПРН 28	- знання про рефлексію особистості, - знання про науково-дослідницьку та професійно-педагогічну рефлексію	- уміння здійснювати системний і систематичний моніторинг результатів власної освітньої діяльності - уміння здійснювати системний і систематичний моніторинг результатів власної науково-дослідницької та професійно-педагогічної діяльності на рефлексійній основі

В ***результаті*** вивчення дисципліни «Філософія освіти і методологія освітніх досліджень» здобувач має:

знати:

- історію розвитку філософсько-педагогічної проблематики;
- провідні теоретико-методологічні засади сучасної освіти;
- сутність нової освітянської парадигми;
- філософсько-методологічні засади дослідження проблем освіти;

вміти:

- визначати науковий апарат, цілі дослідження, які співвідносяться з потребами суспільства, розуміти та реалізувати визначені цілі;
- аналізувати, оцінювати та порівнювати різноманітні теорії, концепції та підходи з предметної сфери наукового дослідження;
- окреслювати ефективні шляхи вирішення проблем дослідженні;
- досягати цілі дослідження, розробляти програму, методику і техніки дослідження, здатність планувати етапи дослідження, вміння планувати дослідницькі дії;
- уточнювати й коригувати дослідницьку діяльність;

обґрунтовувати та проявляти ставлення:

- до наукових теорій та підходів;
- до методології та методики дослідження;
- до пошуку наукової істини;
- до наукової помилки.

Програма навчальної дисципліни «Філософія освіти і методологія освітніх досліджень» складається з одного модулю. На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити за ЄКТС.

3. ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви блоків (модулів) і тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		лекції	семінарські	практичні
Тема 1. Філософія освіти як наука: предмет, завдання, основні категорії	2	2	0	0
Тема 1.1. Філософія освіти як наука	2	0	2	0
Тема 1.2. Концепції освіти як складові структури філософії освіти	2	0	0	2
Тема 2. Теорія пізнання як основа педагогічних досліджень	2	2	0	0
Тема 2.1. Теорія пізнання і специфіка гуманітарного дослідження	2	0	2	0
Тема 2.2. Теорія пізнання як методологія педагогічного дослідження	2	0	0	2
Тема 3. Історія розвитку освітніх та педагогічних концепцій в Україні	2	2	0	0
Тема 3.1. Історія розвитку освітніх та педагогічних концепцій в Україні	2	0	2	0
Тема 3.2. Закономірності розвитку вітчизняної освіти	2	0	0	2
Тема 4. Методи та етапи науково-педагогічного дослідження	2	2	0	0
Тема 4.1. Методологія педагогічного дослідження	2	0	2	0
Тема 4.2. Особливості освітніх систем різних країн	2	0	0	2
Тема 5. Філософсько-методологічні проблеми розвитку сучасної освіти	2	2	0	0
Тема 5.1. Сутність філософської методології сучасної освіти	2	0	2	0
Тема 5.2. Методологія педагогічного дослідження	2	0	0	2
Всього годин	**30**	**10**	**10**	**10**

4. ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назви тем лекцій	Кількість годин
1.	Філософія освіти як наука: предмет, завдання, основні категорії	2
2.	Теорія пізнання як основа педагогічних досліджень	2
3.	Історія розвитку освітніх та педагогічних концепцій в Україні	2
4.	Методи та етапи науково-педагогічного дослідження	2
5.	Філософсько-методологічні проблеми розвитку сучасної освіти	2
	Разом	**10**

Тема 1. Філософія освіти як наука: предмет, завдання, основні категорії

Характеристика і співвідношення понять “освіта”, “педагогічна діяльність”, “філософія освіти”. Взаємозв’язок динаміки культури та еволюції освітянської діяльності. Метод “маєвтики” Сократа.

Тема 2. Теорія пізнання як основа педагогічних досліджень

Поняття «пізнання», його структура та етапи. Форми і методи наукового пізнання. Істина та її критерії.

Тема 3. Історія розвитку освітніх та педагогічних концепцій в Україні

Закономірності розвитку вітчизняної освіти. Своєрідність розуміння сутності освіченості і виховання в українській традиції. Розвиток педагогічної думки в історичній традиції України. Філософсько-педагогічна думка України ХУІІІ-ХІХ ст. Концепція розвитку особистості та трансформація педагогічної діяльності протягом ХХ-на початку ХХІ ст.

Тема 4. Методи та етапи науково-педагогічного дослідження

Методологія дослідження: сутність та значення. Основні методи наукового дослідження: приклади застосування. Взаємозв’язок методів та підходів у науковому дослідженні.

Тема 5. Філософсько-методологічні проблеми розвитку сучасної освіти

Сутність філософської методології сучасної освіти. Вивчення специфічних законів самоорганізації, розвитку і функціонування освіти як соціокультурного феномена. Концептуальні основи системного забезпечення стратегії розвитку освіти. Розвиток синергетичної методології у науці.

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назви тем семінарських занять	Кількість годин
1.	Філософія освіти як наука	2
2.	Теорія пізнання і специфіка гуманітарного дослідження	2
3.	Історія розвитку освітніх та педагогічних концепцій в Україні	2
4.	Методологія педагогічного дослідження	2
5.	Сутність філософської методології сучасної освіти	2
	Разом	**10**

Тема 1 Філософія освіти як наука

Питання для обговорення:

1. Чи є філософія наукою?
2. Філософія освіти як метатеорія.
3. Маєвтика як наскрізний метод учіння протягом століть.

Тема 2. Теорія пізнання і специфіка гуманітарного дослідження

Питання для обговорення:

1. Співвідношення понять «пізнання», «знання» та «віра». Наукова віра.
2. Теорія верифікації.
3. Специфіка гуманітарного дослідження.
4. Емпатія та інтуїція в наукових дослідженнях.

Тема 3. Історія розвитку освітніх та педагогічних концепцій в Україні

Питання для обговорення:
1. Розвиток педагогічної думки Київської Русі.
2. Діяльність братських шкіл в період українського Відродження. І. Федоров, І. Вишенський, Іов Борецький.
3. Концепція і структура освіти у Києво-Могилянській академії.
4. Роль і завдання педагогіки періоду козаччини.
5. Філософсько-педагогічна думка С. Яворського, Ф. Прокоповича, Г. Сковороди.
6. Ідеї національного виховання у педагогічній системі К. Д. Ушинського.

Тема 4. Методологія педагогічного дослідження
Питання для обговорення:
1. Специфіка фундаментальних та прикладних педагогічних досліджень.
2. Науковий апарат дослідження: складові і вимоги до оформлення.
3. Принципи дослідницької діяльності.

Тема 5. Сутність філософської методології сучасної освіти
Питання для обговорення:
1. Сучасні теорії культури та освіти.
2. Концепція 12-річної школи в Україні.
3. «Нова українська школа».

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назви тем практичних занять	Кількість годин
1.	Концепції освіти як складові структури філософії освіти	2
2.	Теорія пізнання як методологія педагогічного дослідження	2
3.	Закономірності розвитку вітчизняної освіти	2
4.	Особливості освітніх систем різних країн	2
5.	Методологія педагогічного дослідження	2
	Разом	**10**

Тема 1. Концепції освіти як складові структури філософії освіти
Питання для обговорення:
1. Концепції освіти як складові структури філософії освіти. Основні аспекти гуманізації та гуманітаризації освіти.
2. Основні методи педагогічної роботи.
3. Концепція А. Макаренка про примушення як необхідний аспект системи освіти і виховання: сучасна оцінка.

Тема 2. Теорія пізнання як методологія педагогічного дослідження
Питання для обговорення:
1. «Органон» Арістотеля як основа індукційного методу пізнання.
2. Метод сумніву Декрата.
3. Інтенційність як специфічний метод.
4. Дослідник як «інсайдер»: за і проти.

Тема 3. Закономірності розвитку вітчизняної освіти
Питання для обговорення:
1. Основні тенденції розвитку української освіти в історичній ретроспективі.
2. Зміна освітніх парадигм у вітчизняній освіті.

3. Стратегія Нової української школи та її особливості.

Тема 4. Особливості освітніх систем різних країн

Питання для обговорення:

1. Сучасні підходи в освіті: підходи різних країн світу до загальноосвітнього процесу.
2. Проблема стандартизації в освіті.
3. Сучасні види шкіл в Україні: тенденції розвитку.

Тема 5. Методологія педагогічного дослідження

Питання для обговорення:

1. Теоретичні методи дослідження.
2. Емпіричні методи дослідження.
3. Педагогічний експеримент.

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

Зміст самостійної роботи з навчальної дисципліни Філософія освіти і методологія освітніх досліджень» спрямований на закріплення теоретичних знань і їх поглиблення, на набуття і удосконалення практичних навичок і умінь, що сприяє формуванню професійного світогляду майбутніх фахівців докторів філософії.

Самостійна робота поділяється на 6 тем (по 10 годин кожна).

Кожна самостійна робота передбачає виконання письмового завдання.

Звітуватись за виконання самостійної роботи бажано під час відповідного семінарського заняття.

Матеріали, підготовлені письмово, здаються (надсилаються) викладачу на перевірку.

№ з/п	Назви тем самостійних робіт	Кількість годин
1	**Зазначте неприйнятні для Вашого дослідження рекомендації У. Еко та обґрунтуйте свою точку зору** (письмова робота на 2-3 аркуші формату А4, шрифт Times New Roman, розмір 12, одинарний інтервал, з подальшим захистом положень на занятті)	10
2	**Надайте виклад поглядів одного з визначних представників філософії/педагогіки з точки зору актуальності для обраного дисертаційного дослідження** (письмова робота на 2-3 аркуші формату А4, шрифт Times New Roman, розмір 12, одинарний інтервал, з подальшим захистом положень на занятті)	10
3	**Розписати методику для теми обраного дисертаційного дослідження** (письмова робота на 1 аркуш формату А4, шрифт Times New Roman, розмір 12, одинарний інтервал, з подальшим захистом положень на занятті)	10
4	**Висвітліть розуміння однієї із педагогічних систем середньовічної України у вигляді таблиці «за»/ «проти» і**	10

	зробіть висновок про те, що сформувало саме такий підхід і до чого це призвело в історії української освіти (письмова робота з подальшим захистом положень на занятті)	
5	**У вигляді таблиці подайте переваги/недоліки навчання в школах за підходами Монтессорі, Вальдорфьскої педагогіки, класичної школи** (письмова робота з подальшим захистом положень на занятті)	10
6	**Зазначте тему Вашого дисертаційного дослідження та основні методи, які Ви плануєте використовувати.** (письмова робота має бути не більше 2 сторінок формату А4 (один лист), 14 шрифт, 1,5 інтервал. Обґрунтуйте (2-3 речення) доцільність кожного з них у співвідношенні з метою та очікуваним результатом)	10
	Разом	**60**

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни застосовуються наступні методи навчання:

за типом пізнавальної діяльності:

- пояснювально-ілюстративний;
- репродуктивний;
- проблемного викладу;
- дослідницький;

відповідно до логіки пізнання:

- аналітичний;
- індуктивний;
- дедуктивний;

за основними етапами процесу:

- формування знань;
- формування умінь і навичок;
- застосування знань;
- узагальнення;
- закріплення;
- перевірка;

за системним підходом:

- стимулювання та мотивація;
- контроль та самоконтроль.

за джерелами знань:

- словесні – розповідь, пояснення, лекція;
- наочні – демонстрація, ілюстрація.

за рівнем самостійної розумової діяльності:

- метод написання індивідуального та/або групового есею;
- частково-пошуковий;
- дослідницький;
- метод проблемного викладання.

Методи під час дистанційного навчання: телекомунікаційні (інтерактивні комп'ютерні відеоконференції, on-line консультації, самостійна робота студентів з

використанням освітніх платформ (Zoom, Google Classroom, Google Meet) та месенджерів (Telegram, Viber).

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль успішності засвоєннями аспірантами навчального матеріалу здійснюється шляхом опитування й оцінювання знань під час семінарських занять, виконання аспірантами самостійної роботи, проведення і перевірки письмових контрольних тестувань.

Підсумковий контроль здійснюється у формі екзамену.

10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ АСПІРАНТИ

Оцінювання результатів навчання здобувачів здійснюється за 100-бальною шкалою, шкалою ECTS та національною шкалою.

Очікувані результати навчання, контрольні заходи та терміни виконання оголошуються на першому занятті в семестрі. Враховуються бали, набрані на заняттях та під час підсумкового іспиту. При цьому обов'язково враховуються: присутність на заняттях та активність здобувача під час заняття; недопустимість пропусків та запізнень на заняття; користування мобільним телефоном чи іншими пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання та ін.

Загальна трудомісткість дисципліни – 100 балів на 3 семестри, із них 80 балів здобувач може отримати впродовж роботи на семінарських, лекційних, практичних заняттях, 20 балів – на екзамені.

Схема нарахування балів з дисципліни подано у таблиці.

Таблиця

Поточне оцінювання, самостійна робота, екзамен																				Підсумковий контроль	Сума
Т1				Т2				Т3				Т4				Т5				20	100
Л	С	П/р	С/р	Л	С	П/р	С/р	Л	С	П/р	С/р	Л	С	П/р	С/р	Л	С	П/р	С/р		
1	5	5	3	1	5	5	5	1	5	5	6	1	5	5	6	1	5	5	5		

Скорочення: Л – лекція; С – семінар; С/р – самостійна робота.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, диференційованого заліку, курсового проєкту (роботи), практики
90 – 100	**A**	відмінно
82-89	**B**	добре
75-81	**C**	
69-74	**D**	задовільно
60-68	**E**	
35-59	**FX**	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	**F**	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Конспект лекцій – рукопис.
2. Методичні рекомендації з підготовки до семінарських занять з дисципліни «Філософія освіти і методологія освітніх досліджень» – рукопис.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Андрущенко В. Філософія освіти: Навчальний посібник. За заг. ред. В. Андрущенка, І. Передборської, Філософія освіти. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова. 2009. 329 с.
2. Бичко І. Українська ментальність і проблема гуманітаризації національної вищої освіти // Розбудова держави. 1993. № 3. С. 58−63.
3. Кізіма В. Ідея та принципи постнекласичної освіти. *Вища освіта України*. 2003. No 2. С. 20−30.
4. Клепко С. Ф. Українська царина філософії освіти. *Практична філософія*. 2001. No 1. С. 197−211.
5. Клепко С. Ф. Філософія освіти в європейському контексті. Полтава: ПОІППО, 2006. 328 с.
6. Култаєва М. Футурологічні розвідка сучасної філософії освіти: теоретичні побудови та проблеми їх здійснення (стаття друга). *Філософська думка*. 2002. No 5. С. 59−75.
7. Малихін О. В. (2014). *Звернення до педагогічної спадщини Бориса Грінченка в контексті формування самостійності майбутнього вчителя в навчальній діяльності*. «Я йшов туди, де гуркіт праці чути…» (до 150-річчя від дня народження Бориса Грінченка) : матер. Всеукр. наук.- практич. конференції (VI Грінченківські читання), (22 січня 2014 року, м. Київ). С. 55–61. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/4807
8. Малихін О. В. (2014). *Ідеї самостійності в навчанні та вихованні у роботах класиків української педагогіки (К. Ушинського, Б. Грінченка, В. Сухомлинського) та їх використання у підготовці майбутнього педагога*. Ідеї К. Д. Ушинського в сучасній педагогіці (до 190-річчя від дня народження К. Д. Ушинського) : матер. Міжнарод. наук.- практ. конф., 20–21 лют. 2014 р. С. 145–153. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/4566
9. Малихін О. В. Методологічні основи визначення дидактичних умов у дослідженнях з теорії навчання (у вищій школі). Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу Києво-Могилянська академія]. Сер.: Педагогіка. 2013.215, Вип. 203. С. 11–14. https://www.researchgate.net/profile/Olexandr-Malykhin/publication/322082775_Vipusk_203_Tom_215_METODOLOGICNI_OSNOVI_VIZNACENNA_DIDAKTICNIH_UMOV_U_DOSLIDZENNAH_Z_TEORII_NAVCANNA_U_VISIJ_SKOLI/links/5a4391e0a6fdcce19716b070/Vipusk-203-Tom-215-METODOLOGICNI-OSNOVI-VIZNACENNA-DIDAKTICNIH-UMOV-U-DOSLIDZENNAH-Z-TEORII-NAVCANNA-U-VISIJ-SKOLI.pdf
10. Малихін О. В. Принципи організації самостійної навчальної діяльності студентів. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. пр. / [редкол.: Т. І. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. Вип. 53 (106). Запоріжжя, 2017. С. 482–490.
11. Малихін О. В. Теоретико-методологічні засади організації самостійної навчальної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів: автореф. дис. … д-ра пед. наук: 13.00.09. Харків, 2009. 40 с.

12. Малихін О. В. Теоретико-методологічні засади організації самостійної навчальної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.09 Кривий Ріг, 2009. 504 арк.
13. Малихін О., Василюк Т. Методологічні аспекти формування соціальної компетентності майбутніх педагогів. Молодь і ринок. №8 (139). 2016. С. 6–10. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=s6dxl3oAAAAJ&cstart=20&pagesize=80&citation_for_view=s6dxl3oAAAAJ:_Qo2XoVZTnwC
14. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні : монографія / В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заступник голови), О. М. Топузов (заступник голови), С. О. Сисоєва, О. І. Ляшенко, С. Д. Максименко, Н. Г. Ничкало, П. Ю. Саух, І. Ю. Регейло (секретар)за заг. ред. В.Г. Кременя, Київ : Нац. акад. пед. наук України, 2021. 384 с. (До 30-річчя незалежності України). doi: https://doi.org/10.37472/NAES-2021-ua URL: https://lib.iitta.gov.ua/726223/1/nac%20dopovid%202021%20color%201%20%281%29.pdf
15. Пазюра Н. В. Особливості підготовки докторів філософії в зарубіжних країнах. Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія : Педагогіка та психологія. 2017. Вип. 2. С. 208–211.
16. Предборська І. Постнекласичні ін(тер)венції в освітньому дискурсі. Вища освіта України. 2003. No 2. С. 37−40.
17. Романенко М. І. Сучасна філософсько-освітня парадигма як відображення глобальних соціокультурних трансформацій. Практична філософія. 2004. No 2. С. 72−77.
18. Теорія і практика організації самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів : монографія / Кол. авторів ; ред. проф. О. А. Коновала. Кривий Ріг : Книжкове видавництво Киреєвського, 2012. 380 с. http://elibrary.kdpu.edu.ua/handle/0564/1183
19. Топузов О. М. Проектування інформаційно-освітнього середовища навчальних закладів у сучасному суспільстві. *Український педагогічний журнал*. 2017. № 1. С. 26–36.
20. Черепанова С. А. Людина культури у творчому синтезі філософії освіти та мистецтва: перспективи XXI століття. Гуманітарні науки. 2001. С. 34−52.
21. Черепанова С. О. Філософія освіти: західне та східне мислення в координатах культури. Філософія освіти. 2011. № 1–2 (10). С. 188–209.
22. Черепанова С. О. Філософія освіти і національне світовідношення у спектрі екзистенційної культурології: Г. Гачев – Г. Сковорода // Григорій Сковорода (Текст). Львів: “СПОЛОМ”, 2013. С. 61–87.
23. Шевченко В. Філософоцентризм освіти і синергетика навчання. Вища освіта України. 2003. No 3. С. 48−54.

Додаткова

1. Арістова Н. О. Дидактичні засади індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти: методологія дослідження. Анотовані результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки за 2021 рік. 2021. Київ: Педагогічна думка, 31–33.
2. Даниленко Ю. В. Давня та сучасна соціальна міфотворчість: своєрідність творення та функціонування. Мультиверсум. філос. альманах. Київ: Центр духовної культури, 2007. No 62.
3. Декарт Р. Міркування про метод, щоб правильно спрямовувати свій розум і відшуковувати істину в науках [Текст] / Р. Декарт ; пер. В. Андрушко, С. Гатальська. Київ : Тандем, 2001. 101 с.
4. Психолого-педагогічна наука і суспільна ідеологія: Матеріали метод. семінару АПН України, листопад 1998. Київ: Гнозис, 1998.

5. Топузов О. М. Експеримент у педагогічній науці і практиці: педагогічні інновації в системі загальної середньої освіти. Директор школи, ліцею, гімназії. 2014. №1–4. С. 135–140.
6. Топузов О. М. Формування географічної компетентності учнів засобами проблемного навчання. Рідна школа. 2008. № 9. С. 43-45.
7. Топузов О. М., Малихін О. В., Опалюк Т. Л. Педагогічна майстерність: розвиток професійно-педагогічної адаптивності та соціальної рефлексії майбутнього вчителя : навч. посібник. Київ : Педагогічна думка, 2018. 292 с.
8. Топузов, О. (2015). Компетентнісні засади сучасного підручникотворення. Український педагогічний журнал, (3), 36–47.
9. Топузов, О. М. (2008). Методичні основи проблемного навчання географії в загальноосвітніх навчальних закладах : дис… д-ра пед. наук: спец. 13.00.02. Київ. 509 с.
10. Топузов О. М. Теоретико-методичні засади особистісно орієнтованого шкільного підручника. Проблеми сучасного підручника. 2010. С. 8–15.
11. Топузов О. М., Калініна Л. М. Організаційні механізми управління закладами освіти: методології та теоретичні засади. Український педагогічний журнал. 2017. № 4. С. 34–44.
12. Попов Р. А. Концептуальні положення розвитку автономності студентів в умовах інтеграції освітньої й самоосвітньої діяльності у вищій школ. Науковий часопис НПУ імені Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Випуск 61: збірник наукових праць. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. С. 247–252.
13. Попов Р. А. Концепція створення організаційно-дидактичних умов автономності студентів філологів. Стратегії інтенсифікації вищої гуманітарної освіти в Україні та країнах ЄС : колект. монографія / О. В. Малихін, В. І. Ковальчук, Н. О. Арістова, Р. А. Попов, І. С. Гриценко. Київ : НУБіП України, 2017. С. 230–288.
14. Попов Р. А. Теоретичні й методологічні основи компетентнісного підходу в організації самостійної освітньої діяльності студентів філологічних спеціальностей. Суб'єктивація процесу фахової підготовки майбутнього філолога: теоретичні і практичні аспекти : монографія / за ред. проф. О. В. Малихіна. Частина 1. Київ : Видавничий центр НУБіП України, 2017. С. 313–401.
15. Попов Р. А. Реалізація положень синергетичного та компетентнісного підходів у контексті дослідження розвитку автономності студентів. Молодий вчений. Херсон : ТОВ «Видавничий дім «Гельветика», 2017. Випуск 8 (48). С. 275–280.
16. Про виконання програми спільної діяльності міністерства освіти і науки України та національної академії педагогічних наук України на 2017-2020 роки. Кремень, В.Г., Луговий В.І., Топузов О.М. та ін., Вісник НАПН України, 2020, 2(2). doi: https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-2-2-3
17. Kremen, V. (2021). NAES of Ukraine report on the state of using the funds for research activities and the results received in 2020: Scientific report at the General Meeting of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine. (April 9, 2021). Herald of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, 3(1). https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-1-1-1
18. Kremen, V. H. (Ed.). (2017). National Report on the State and Prospects of Education Development in Ukraine. National Academy of Educational Sciences of Ukraine. Kyiv: Pedahohichna dumka. URL: https://lib.iitta.gov.ua/706242/

УДК 37.01:001.891(0.034.2)
Робоча програма затверджена на засіданні вченої ради Інституту педагогіки НАПН України (протокол № _12_ від «31» серпня 2022 р.).

Малихін О. В., Попов Р. А. Філософія освіти і методологія освітніх досліджень. Робоча програма навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» / О. В. Малихін, Р. А. Попов. [Електронне видання]. – Київ: Педагогічна думка, 2023. – 22 с.

DOI: 10.32405/978-966-644-665-0-2022-22

ISBN 978-966-644-665-0

Рецензенти:

Опалюк Тетяна Леонідівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Калініна Людмила Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, учений секретар Інституту педагогіки НАПН України.

© Інститут педагогіки НАПН України, 2023 рік
©Педагогічна думка, 2023 рік
© Малихін Олександр Володимирович, 2023 рік
© Попов Роман Анатолійович, 2023 рік